

Centrum socio-ekonomického výzkumu
dopadů environmentálních politik

Analýza scénářů vývoje životního prostředí v ČR do roku 2050

Ondřej Pokorný, Technologické centrum Praha

Životní prostředí – prostředí pro život 2023

1

—
Kontext

2

—
Analytická fáze

3

—
Expertní fáze

4

—
Generování
scénářů

Volatility- Proměnlivost

Dynamika změn:
Změna je častější,
rychlejší a
extrémnější

Uncertainty- Nejistota

Je stále těžší
předpovídat

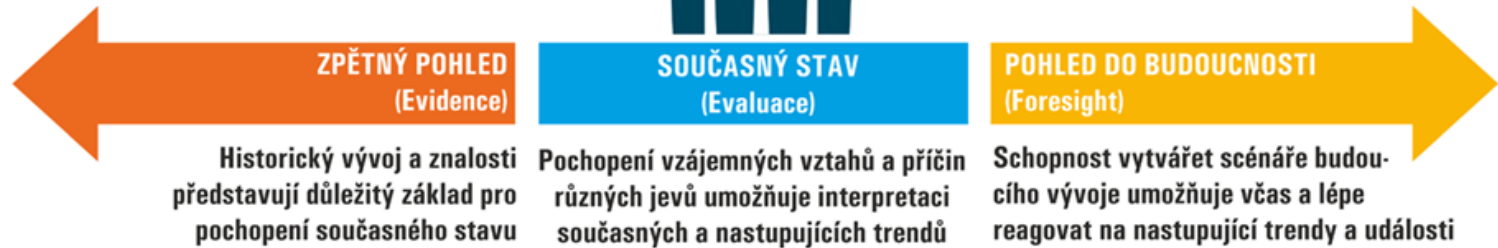
Complexity- Složitost

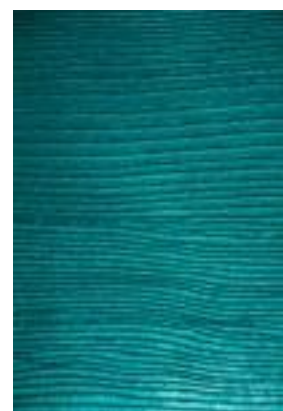
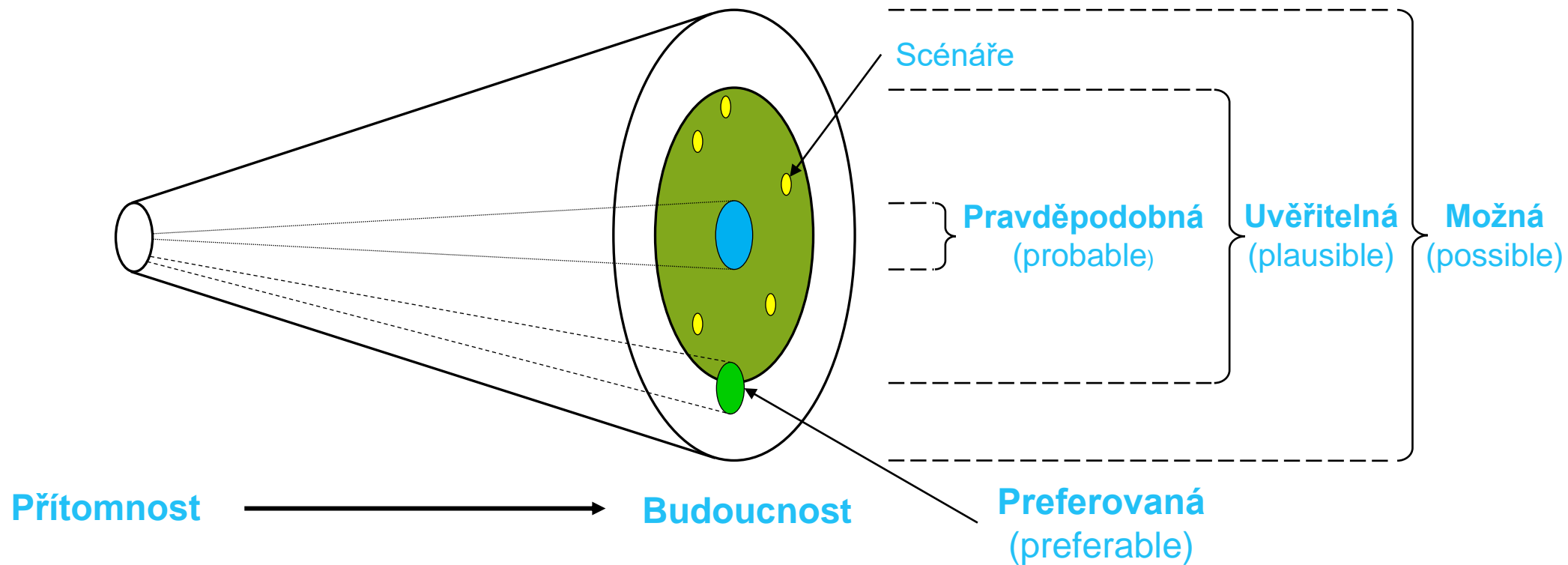
Velká propojenost a
nelineární souvislosti
brání snadnému
pochopení a jednoduchým
řešením

Ambiguity- Dvoznačnost

Neexistuje jednoduché
"správně" nebo „špatně“,
fakta mohou mít různé
významy, mohou být
posuzována různými
způsoby

1

—
Kontext

2

—
Analytická fáze

3

—
Expertní fáze

4

—
Generování
scénářů

Analýza kontextového rámce oblasti ŽP

Dopadová oblast –
pilíře EGD

Analýza megatrendů a
jejich hybných sil

Hybné síly a implikace
vybraných GMT

Působení GMT na pilíře
EGD

Pilíře EGD

- Klima
- Energetika
- Hospodářství
- Stavebnictví
- Doprava
- Zemědělství
- Biodiverzita
- Rizikové látky
- Financování a regionální rozvoj
- Výzkum a inovace

Vybrané GMT

- Stárnutí populace
- Migrace
- Urbanizace
- Změna klimatu
- Ztráta biodiverzity a změna ekosystémů
- Zvyšující se zátěž životního prostředí
- Růst energetické spotřeby
- Vzdávající poptávka po zdrojích
- Technologická změna
- Hyperkonektivita a konvergence digitálního a fyzického prostředí
- Rostoucí poptávka a udržitelná spotřeba
- Globální ekonomické posuny
- Nárůst nerovností a pokles chudoby
- Geopolitické napětí a nejistoty
- Nově vznikající společenské a individuální hodnoty
- Zdravotní a sociální krize
- Nové přístupy k vládnutí

Hybné síly GMT

GMT Růst energetické spotřeby

- Pokročilé skladování energie
- Roste podíl obnovitelných zdrojů na energetickém mixu
- Zvyšující se poptávka po energii
- Využívání fosilních paliv pro výrobu energie
- Digitalizace energetických distribučních systémů

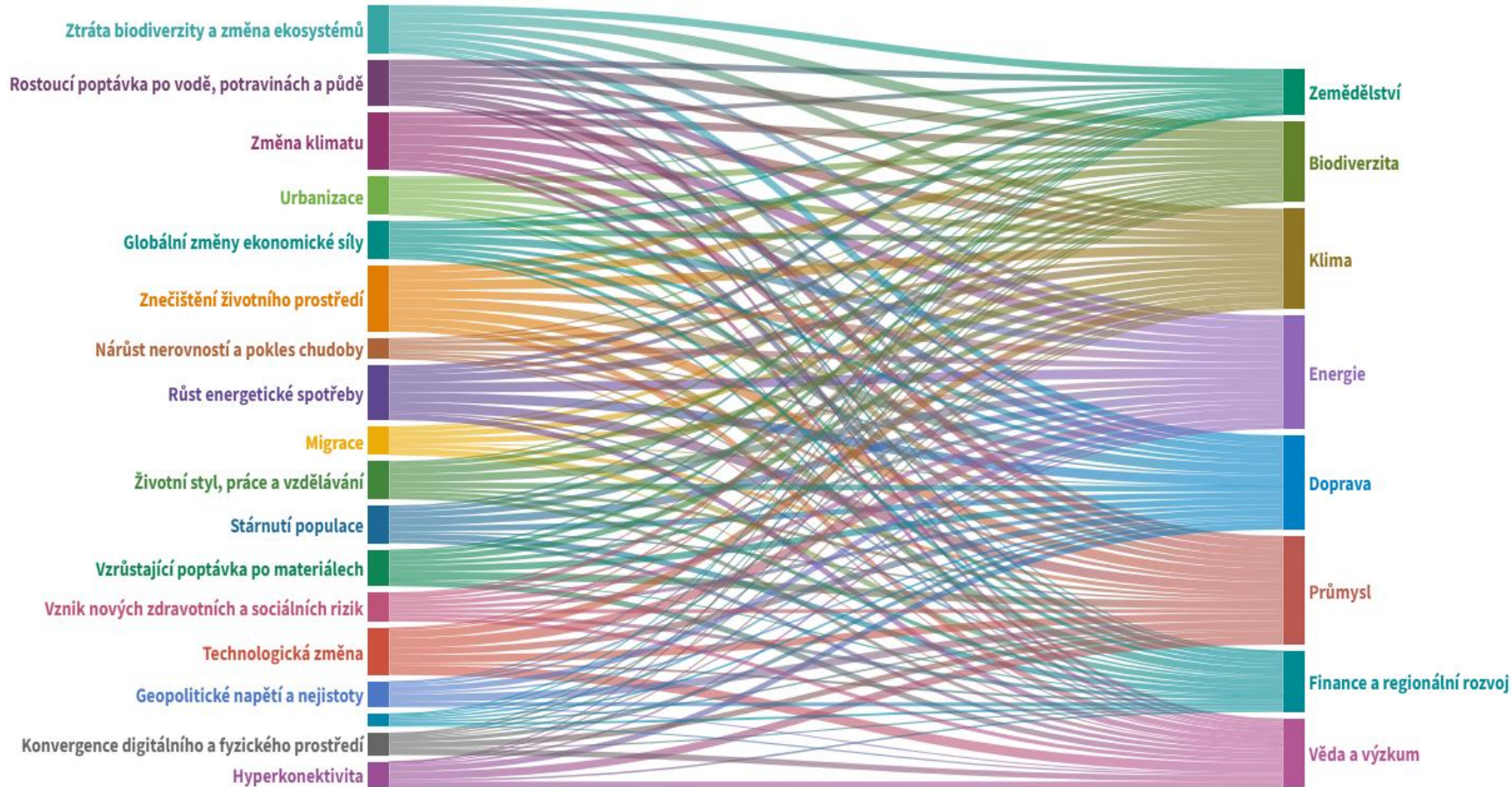
Analýza kontextového rámce oblasti ŽP

Dopadová oblast –
pilíře EGD

Analýza megatrendů a
jejich hybných sil

Hybné síly a implikace
vybraných GMT

Působení GMT na pilíře
EGD

1

—
Kontext

2

—
Analytická fáze

3

—
Expertní fáze

4

—
Generování
scénářů

Participativní tvorba scénářů vývoje ŽP do roku 2050

Vytvoření plastického, vnitřně konsistentního obrazu budoucího vývoje životního prostředí v ČR tak, aby umožnil komunikovat rozhodnutí/opatření, jejichž cílem je buď scénář naplnit, nebo se mu vyhnout → **podklad pro aktualizaci SPŽP 2050**

Metoda tvorby scénářů:

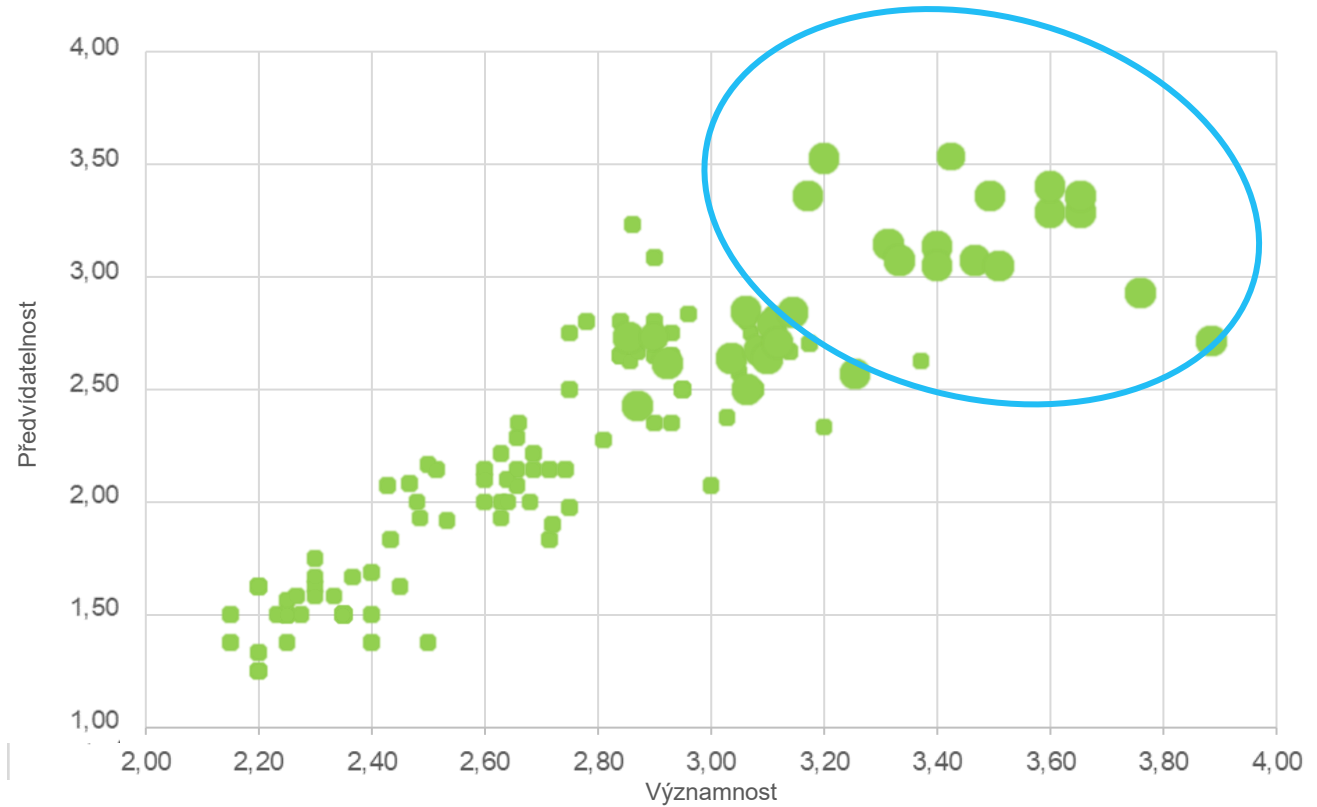
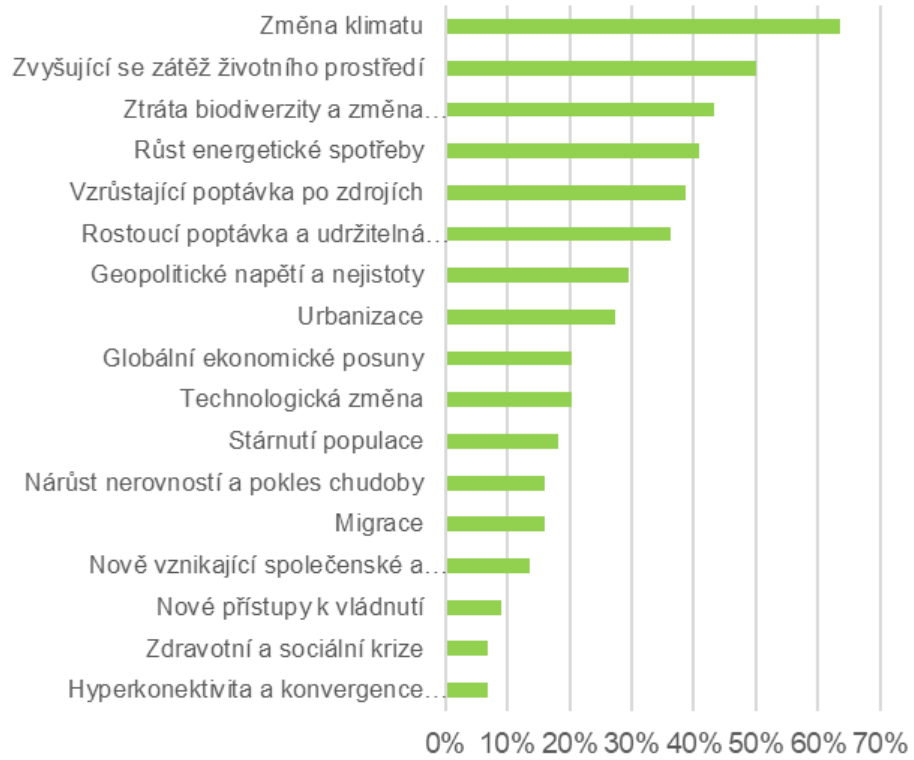
- Metoda křížové rovnováhy dopadů (Cross-Impact Ballance), software Scenario Wizard
- Semi-kvantitativně orientovaná interdisciplinární analýza vztahu mezi vstupními proměnnými
- Expertní strukturace vstupních proměnných, hodnocení jejich vzájemného působení a modelace konzistentních scénářů

Vstupní proměnné - 17 GMT a 134 klíčových hybných sil

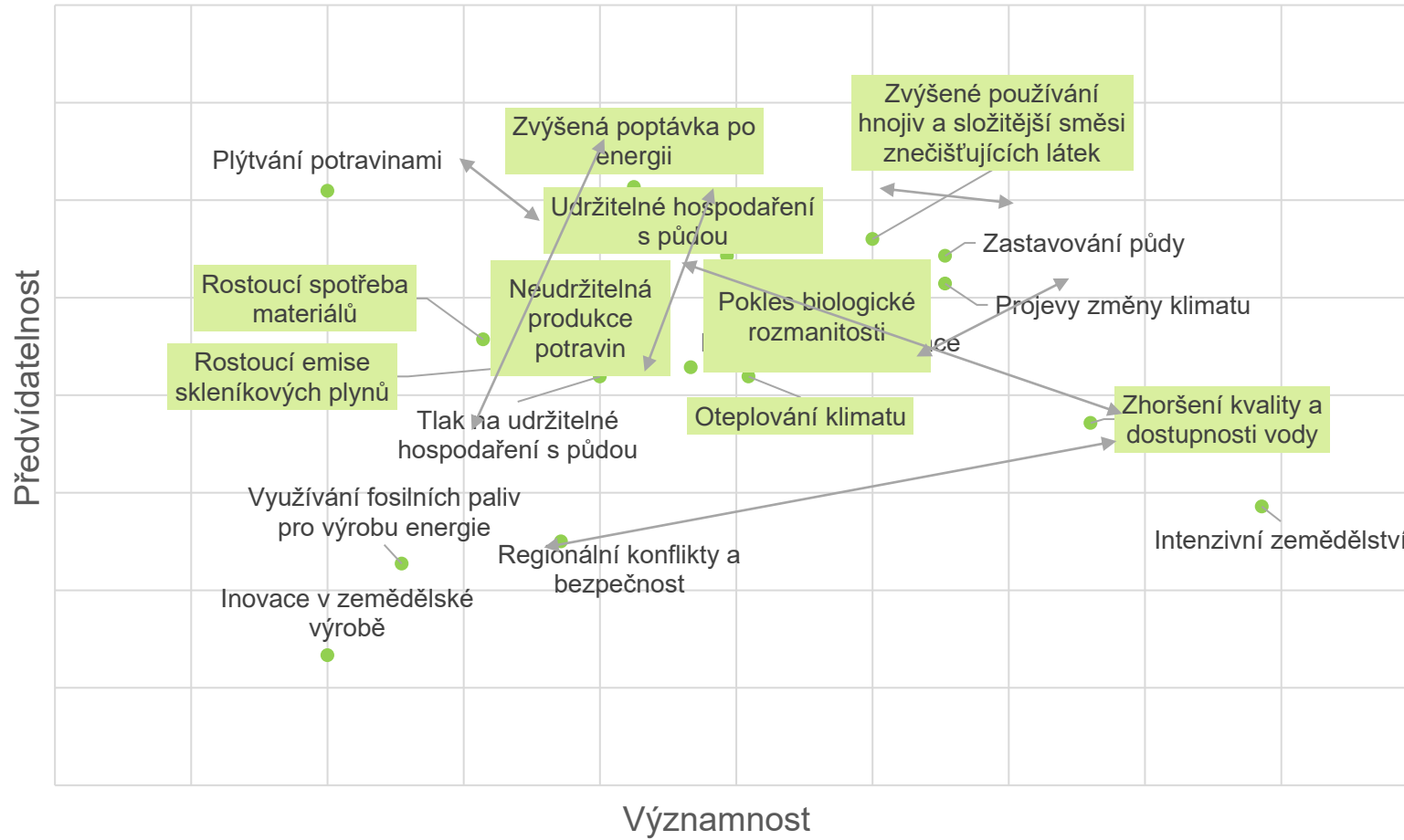
Prioritizace a hodnocení vazeb - 81 expertů (veřejná správa, výzkumné organizace, neziskový sektor)

Hodnocení GMT a klíčových hybných sil

Prioritní hybné síly

Varianty prioritních hybných sil

Působící trend	Prioritizované hybné síly	CIB	Varianty hybné síly	Popis
Zvyšující se zátěž životního prostředí	Zhoršení kvality a dostupnosti vody	Kvalita a dostupnost vody	Udržitelné hospodaření s vodou	Společensky posilují principy udržitelných hodnot a životního stylu, který co nejméně zatěžuje životní prostředí. Důraz je kladen na vzdělávání a management ochrany životního prostředí a všech jeho složek. Hospodaření s vodou je regulováno, voda je zachycována a recyklována, správy povodí se zaměřují na zvyšování průměrné úrovně vodních výnosů v zavlažovaných a více deštivých oblastech. Velmi se dbá na kvalitu vody, která je spravována a kontrolována aplikací biotechnologií, informačních technologií. Snahou je udržení kvalitní a nezávadné vody v krajině pro posilování její ekologické funkce.
Ztráta biodiverzity a změna ekosystémů			Lokální problémy	Kvalita vody je dlouhodobě stabilní, hospodaření s ní však v dlouhodobém horizontu bude představovat problém. Rostoucí nedostatek obnovitelných a dostupných vodních zdrojů a možné snížení její kvality budou ovlivňovat kvalitu přírodních ekosystémů. V lokálních případech tento stav může vést k chronickým až krizovým problémům. Zhoršení přístup ke kvalitním vodním zdrojům může mít vliv na dostatečnou produkci potravin.
			Nedostatek kvalitní vody	Kvalita vody se ve většině regionů v posledních několika dekádách zhoršila. Znečištění vod souvisí zejména s vyšší koncentrací pesticidů, sedimentů, patogenů, těžkých kovů, plastového a mikro plastového odpadu a perzistentních znečišťujících látek. Koloběh a kvalita vody je významně ovlivněna rostoucí spotřebou vody pro zavlažování plodin a průmysl.

Expertní hodnocení vazeb variant hybných sil

	A			B			C			D			E			F			G		H			
	A1	A2	A3	B1	B2	B3	C1	C2	C	D1	D2	D3	E1	E2	E3	F1	F2	F3	G1	G2	H1	H2	H3	
A. Energetická spotřeba																								
Udržitelná energetika				1	-1	-1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	-3	2	-2	1	0	-1	
Nový energetický mix				0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-1	3	-1	0	0	0	1	0	
Vysoká spotřeba energie				-1	2	1	-1	0	1	0	0	0	0	0	0	-3	-1	3	-2	2	-1	0	1	
B. Hospodaření s půdou																								
Půda pro všechny	1	0	0				3	-2	-2	2	-1	-2	2	-1	-3	1	1	-1	1	-1	3	1	-3	
Energetický zdroj	0	1	1				-3	1	2	-1	1	2	-1	1	1	1	1	-1	0	1	-2	-1	1	
Udržitelné zemědělství	0	0	0				-3	1	3	-2	-1	3	-2	2	3	-1	-1	1	-1	1	-3	-1	3	
C. Zemědělská výroba																								
Udržitelné zemědělství	0	0	0	3	-2	-3				3	1	-2	2	-1	-3	1	0	-1	2	-2	3	1	-3	
Globální zemědělství	0	0	1	-1	1	1				0	0	1	0	1	1	0	1	0	-1	1	0	2	1	
Intenzivní zemědělství	0	0	1	-3	2	3				-2	-1	3	-2	1	2	-1	0	1	-1	1	-3	0	3	
D. Znečištění půd																								
Obohacení půdy	-1	1	1	2	-1	-3	2	-1	-3				2	-1	-2	1	1	-1	1	-1	2	1	-2	
Udržitelné hnojení	0	0	0	1	0	-1	1	0	-1				0	1	-2	1	1	-1	0	0	0	2	-2	
Zvyšování využívání hnojiv	0	0	0	-3	1	3	-2	1	2				-3	2	3	-1	-1	1	-1	2	-3	-1	3	
E. Kvalita a dostupnost vody																								
Udržitelné hospodaření s vodou	0	0	0	1	0	-2	1	0	0	1	1	-1				0	0	0	0	0	2	1	-2	
Lokální problémy	0	0	0	0	0	1	-1	0	1	0	-1	1				0	0	0	0	0	-1	1	0	
Nedostatek kvalitní vody	0	0	0	-1	0	3	-2	0	2	-2	-1	2				0	0	0	0	1	-2	-1	2	
F. Změny klimatu																								
Snižování dopadů	3	1	-3	1	-2	-2	1	-2	-2	2	1	-2	2	1	-1				2	-2	2	0	-2	
Udržení trendu	1	2	-2	0	1	0	1	1	0	1	1	-1	-1	2	1				1	-1	0	1	0	
Zhoršení dopadů	-1	0	3	-1	1	2	-2	1	2	-1	-1	1	-2	1	2				-2	2	-2	-1	2	
G. Spotřeba materiálů																								
Materiálová udržitelnost	2	1	-2	2	0	-1	2	-2	-2	2	1	-1	1	0	0	2	1	-2				1	0	-1
Materiálová náročnost	-2	-1	2	-2	1	1	-2	2	2	0	0	1	0	1	1	-2	0	2				-1	0	1
H. Biologická rozmanitost																								
Růst biodiverzity	1	0	-1	2	-2	-3	2	0	-2	1	0	-2	1	-1	-2	1	0	-1	1	-1				
Zachování biodiverzity	0	0	0	0	0	-1	0	0	0	1	1	-1	0	1	0	0	1	0	1	-1				
Pokles biodiverzity	0	0	1	-2	1	3	-1	0	2	-1	0	2	-1	1	2	-1	0	1	0	0				

+3: silně podporující vliv	-3: silně omezující vliv
+2: středně podporující vliv	-2: mírně omezující vliv
+1: slabě podporující vliv	-1: slabě omezující vliv
0: žádný vliv	

1

—
Kontext

2

—
Analytická fáze

3

—
Expertní fáze

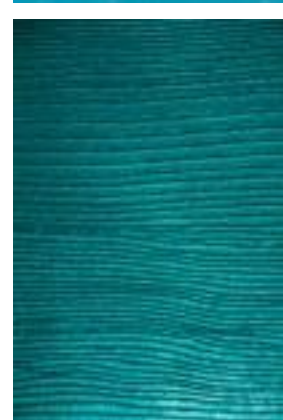
4

—
Generování
scénářů

Vygenerované scénáře

Scenario No. 1	Scenario No. 2	Scenario No. 3	Scenario No. 4	Scenario No. 5
A. Energetická spotřeba: Udržitelná energetika	A. Energetická spotřeba: Nový energetický mix		A. Energetická spotřeba: Udržitelná energetika	A. Energetická spotřeba: Vysoká spotřeba energie
B. Hospodaření s půdou: Půda pro všechny	B. Hospodaření s půdou: Energetický zdroj		B. Hospodaření s půdou: Udržitelné zemědělství	
C. Zemědělská výroba: Udržitelné zemědělství	C. Zemědělská výroba: Globální zemědělství		C. Zemědělská výroba: Intenzivní zemědělství	
D. Znečištění půd: Obohacení půdy	D. Znečištění půd: Udržitelné hnojení		D. Znečištění půd: Zvyšování využívání hnojiv	
E. Kvalita a dostupnost vody: Udržitelné hospodaření s vodou	E. Kvalita a dostupnost vody: Lokální problémy		E. Kvalita a dostupnost vody: Nedostatek kvalitní vody	
F. Změny klimatu: Snižování dopadů	F. Změny klimatu: Udržení trendu		F. Změny klimatu: Snižování dopadů	F. Změny klimatu: Zhoršení dopadů
G. Spotřeba materiálů: Materiálová udržitelnost			G. Spotřeba materiálů: Materiálová náročnost	
H. Biologická rozmanitost: Růst biodiverzity	H. Biologická rozmanitost: Zachování biodiverzity		H. Biologická rozmanitost: Pokles biodiverzity	

Vygenerované scénáře

Děkuji za pozornost

Ondřej Pokorný

Technologické centrum Praha

pokorny@tc.cz